

Vi kan ikke utdanne lærere alene

5.10.2026 - Av: Heidi Kristin Holmen, studieleder for grunnskolelærerutdanningene ved Nord universitet | Nord universitet

Kronikk: 5. oktober feirer vi Verdens lærerdag. Det fortjener lærerne. Kanskje ekstra mye akkurat nå. For det blåser rundt norsk skole.

PISA-resultater diskuteres, analyseres og bekymrer. Mange har sterke meninger om hva skolen trenger mer av, mindre av, eller burde gjort annerledes. Og det er bra. Skolen er for viktig til ikke å diskuteres. Men midt i all debatten er det lett å glemme dem som møter virkeligheten bak statistikken hver eneste morgen: lærerne.

Lærere som møter et klasserom og skal tilpasse opplæringen til 30 elever, 30 historier og 30 måter å møte dagen på. Som skal lære barn fag, å lese, skrive og regne. Som skal skape et fellesskap som inkluderer alle, håndtere konflikter, se både elevene som roper høyt og de som er stille i bakgrunnen – og de midt imellom. Som balanserer samarbeidet med foreldre, kolleger, skoleledelse og hjelpetjenester, og som vet at dagen sjelden blir slik den var planlagt. Læreren som gleder seg til, og trives i jobben sin – de fleste gjør det. Læreren som noen ganger gruer seg til arbeidsdagen. Læreren som tar med jobben hjem. Ikke fordi han må, men fordi det er vanskelig å legge bort tanken på eleven han så gjerne skulle ha gjort mer for.

PISA måler ikke læreren som bruker friminuttet på eleven som trenger noen å snakke med. Registrerer ikke øyeblikket når en elev mestrer noe nytt. Gir ingen ekstra poeng når læreren klarer å få en klasse til å bli et fellesskap der elevene både lærer, trives og tør å være seg selv. Det meste av det en lærer gjør, kan ikke måles – men er like fullt minst like viktig. Å være lærer er kanskje verdens viktigste yrke. Lærere former fremtiden. Og nå formes fremtidens lærerutdanning.

Nye rammeplaner for lærerutdanningene ble nylig sendt på høring. Rammeplaner er kanskje ikke det mest opplagte temaet for en «festtale» til lærerne på Verdens lærerdag. Men hvordan vi utdanner fremtidens lærere, angår egentlig alle som er opptatt av skolen. For hvordan skal lærerutdanningen se ut i årene som kommer? En av de mest interessante føringene i de nye planene er at partnerskapet mellom lærerutdanningene og praksisfeltet forskriftsfestes. Det slår fast noe både vi i lærerutdanningen og lærere i praksisfeltet lenge har visst: vi kan ikke utdanne gode lærere alene. De beste lærerutdanningene skapes i møtet mellom teori og praksis, universitet og skole og mellom mennesker med ulike erfaringer som lærer av hverandre.

Hvis partnerskapet mellom lærerutdanning og skole skal bety noe, må det merkes av studentene. Ved Nord universitet er dette ikke bare en ambisjon. Gjennom samarbeidet med praksisskoler, universitetsskoler og ulike kompetanseutviklingstiltak bygger vi relasjoner som gir studentene mer enn gode intensjoner på papiret. Et eksempel er bonuspraksis. Allerede fra studiestart første studieår får lærerstudenter være ute i skolen en fast dag i uka, i tillegg til den ordinære praksisen. Det hadde ikke vært mulig uten rektorer og lærere som åpner dørene til klasserommene sine og inviterer studentene inn. Verdien av dette handler om mer enn flere dager i skolen. Teoriundervisningen får ansikter, stemmer og konkrete situasjoner å knytte seg til. Begreper som tilpasset opplæring og klasseledelse får en annen betydning når du har møtt dem i et klasserom en torsdag formiddag. Studentene får tidlig erfare at læreryrket ikke først og fremst handler om metoder og planer, men om møtet mellom fag, relasjoner, profesjonelt skjønn og mennesker.

Bonuspraksis er bare ett eksempel. Skal partnerskapet mellom lærerutdanning og skole være mer

enn gode intensjoner, må det prege hvordan vi utvikler lærerutdanningen og hvordan studentene møter profesjonen de er på vei inn i. Skolene er ikke bare arenaer for praksis. De er en del av lærerutdanningen. Og praksislærerne er ikke bare veiledere. De er lærerutdannere. Universitet og skole må sammen diskutere hva fremtidens lærere trenger å kunne. Vi må utvikle praksis, utforske profesjonsfaglige utfordringer og bygge utdanninger der forskningskunnskap og erfaringer fra klasserommet får utfordre hverandre. Sammen forstår vi mer av kompleksiteten i yrket vi skal forberede kommende lærere på. Den gode læreren utvikles over tid, i møtet mellom kunnskap og handling, mellom refleksjon og erfaring og mellom mennesker. Lærerstudentene trenger både universitetet og skolen, både teori og praksis.

En rammeplan kan beskrive hvilke kompetanser en lærer skal ha. Den kan angi innhold og struktur. Men den kan aldri fullt ut beskrive hva det vil si å være lærer. For hvordan forskriftsfester man evnen til å se at eleven på bakerste rad har en dårlig dag? Og hvilket læringsutbytte dekker øyeblikket når en tidligere elev sier «du så meg og trodde på meg da jeg ikke gjorde det selv»? Noe av det viktigste i læreryrket lar seg vanskelig skrive inn i rammeplaner og forskrifter. Men vi kan skape lærerutdanninger som gir det rom til å vokse fram. Det er kanskje noe av det viktigste ansvaret vi deler.

I en tid der norsk skole og lærerutdanning kritiseres og diskuteres, er det verdt å minne om at norsk skole bæres av mennesker som går på jobb hver dag med et ønske om å gjøre det aller beste for elevene sine. Det betyr ikke at lærerne skal skjermes fra diskusjonen om hvordan skolen kan bli enda bedre. Lærerne må tvert imot være de viktigste stemmene i den.

Vi trenger flere dyktige lærere i norsk skole. Da trenger vi også unge og voksne som ønsker å bli lærere, og som møter en lærerutdanning som viser dem både gleden, alvoret, kompleksiteten og meningen i yrket de har valgt. En god lærerutdanning gir fagkunnskap. Den gir rom for å øve, feile og reflektere. Men kanskje viktigst av alt: den lar studentene møte gode lærere som deler erfaringene sine, utfordrer dem og tror på dem.

På Verdens lærerdag vil jeg derfor si takk. Takk til lærerne som hver dag gjør en forskjell for barn og unge. Og takk til rektorer og lærere som åpner dørene for studentene våre, veileder dem og hjelper dem å vokse inn i yrket.

Fremtidens lærere utdanner vi sammen.

<https://www.nord.no/aktuelt/vi-kan-ikke-utdanne-laerere-alene>